

การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Conservation of Nature and Environment

การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

Conservation of Nature and Environment

Karn Anurak Thamma Chart Lae Sing Vad Lorm

จัดพิมพ์โดย :

สมาคมสภาการกลางศาสนาไทย

1415 ศรีวิราชานอินทาวน ซอย ๓/๔ ถ.ศรีวิราช

ลาดพร้าว 94 วังทองหลาง กรุงเทพฯ 10310

โทร. (02) 5307417-8

คำนำ

วิวัฒนาการอันยาวนานของโลกซึ่งกินเวลาหลายล้านปี และได้ให้กำเนิดสิ่งมีชีวิตมากมาย หลากหลายนับเป็นล้านๆ พันธุ์อาศัยอยู่ในระบบนิเวศน์ที่สมบูรณ์แบบอย่างน่าพิศวง ซึ่งให้เห็นว่าธรรมชาติ จัดให้สิ่งมีชีวิตทั้งหลายร่วมมือและพึ่งพากัน แม้จะต่างพันธุ์กันไม่ว่าจะเป็นพืชหรือสัตว์ มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิต ที่ซับซ้อนที่สุด อาศัยวิวัฒนาการยาวนานที่สุดและเกิดบนโลกนี้หลังสุด แม้มนุษย์จะฉลาดที่สุดแต่ดูเหมือน มนุษย์จะปรับตัวให้สอดคล้องกับธรรมชาติได้ช้าที่สุด

ระบบนิเวศน์บ่งบอกว่าธรรมชาติคือการร่วมมือและพึ่งพากัน แต่ความอยุติธรรมในสังคม ความเอารัดเอาเปรียบกันทางเศรษฐกิจ การทำลายล้างกันคือหลักฐานว่ามนุษย์ไม่ได้ดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ ไม่เพียงแต่เบียดเบียนเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์ยังเบียดเบียนสิ่งมีชีวิตอื่น ซึ่งสิ่งมีชีวิตเหล่านั้นคือผู้ที่รักษาสมดุลธรรมชาติให้มนุษย์มีชีวิตอยู่บนโลกนี้ได้ นี่คือภาพสะท้อนของจิตใจของมนุษย์ที่กำลังป่วย

ที่คู่กันมากับวิวัฒนาการของสรรพสิ่งในธรรมชาติ คือวิวัฒนาการของธรรมะโดยการเสด็จมาเป็น ลำดับของพระศาสดานับแต่อดีตอันแสนไกล เมื่อใดที่มนุษย์หลงผิดและดำเนินชีวิตไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ จะมีพระศาสดาเสด็จมาเปิดเผยพระธรรมเพื่อชักนำให้มนุษย์ปรับตัวเสียใหม่ และสำหรับพฤติกรรมที่ ขัดกับธรรมชาติครั้งรุนแรงที่สุดในประวัติศาสตร์ พระบาฮาลูลาห์เสด็จมาเพื่อชักนำมนุษย์ให้ดำเนินชีวิต ให้ถูกต้องและสอดคล้องกับธรรมชาติอีกครั้ง มนุษยชาติตอบสนองต่อพระธรรมของพระบาฮาลูลาห์ช้า เท่าไร ความหายนะทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก็จะยิ่งสาหัสมากเท่านั้น

สารบัญ

หน้า

1. ธรรมชาติและมนุษย์
2. วิฤติการณ์ทางสิ่งแวดล้อม
3. ทางออกสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อม

หนังสืออ้างอิง

ธรรมชาติและมนุษย์

จุดกำเนิดและวิวัฒนาการ

“สิ่งที่ดำรงอยู่เคยดำรงอยู่มาก่อน แต่มีใช้ในลักษณะที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน สรรพภาวะเกิดขึ้น โดยความร้อนที่เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างพลังและสิ่งที่รับพลังนั้น” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

วิทยาศาสตร์เชื่อว่า กำเนิดของจักรวาลเริ่มต้นจากสสารและพลังงาน พุ่งกระจายตัวออกไปทุกทิศทางจากจุดๆ หนึ่งด้วยความเร็วของแสง สสารประกอบด้วยอนุภาคต่างๆ ที่มีขั้วบวกและขั้วลบ และปฏิกิริยานิวเคลียร์ระหว่างอนุภาคเหล่านี้ตามสูตรของไอส์ไตน์ ($E=mc^2$) ได้ก่อให้เกิดพลังงานของดาวฤกษ์ ซึ่งรวมทั้งพลังงานความร้อนของดวงอาทิตย์ในระบบสุริยะจักรวาลของเราด้วย อนุภาคต่างๆ (particles) ได้รวมตัวกันเป็นอะตอม (atoms) ซึ่งประกอบกันเป็นธาตุต่างๆ (elements) ที่ซับซ้อนมากขึ้น และแต่ละธาตุก็มีคุณสมบัติเฉพาะของตน เมื่อสุริยะจักรวาลของเราก่อร่างขึ้น ธาตุที่หนักกว่าได้ประกอบกันเป็นดาวเคราะห์ เป็นโลกของเราแล้วค่อยๆ เย็นลงจนอยู่ในสภาพที่อยู่ตัว ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาของสิ่งมีชีวิต ธรรมชาติของบิกแบงกล่าวไว้ทำนองเดียวกัน:

“....ในตอนเริ่มต้นสสารเป็นหนึ่ง สสารนี้มีลักษณะปรากฏต่างกันไปในแต่ละธาตุ ดังนั้นลักษณะต่างๆ จึงเกิดขึ้นและกลายเป็นลักษณะที่ถาวร และแต่ละธาตุมีความพิเศษเฉพาะ แต่ลักษณะที่ถาวรนี้มีได้ตายตัวและมีได้เป็นสภาวะที่สมบูรณ์จนกระทั่งเวลาอันยาวนานผ่านไป จากนั้นธาตุเหล่านี้รวมตัวและประกอบกัน เป็นรูปลักษณะต่างๆ อย่างไม่รู้สิ้น และสิ่งมีชีวิตจำนวนนับไม่ถ้วนจึงเกิดขึ้นมาจากการรวมตัวของธาตุเหล่านี้.....

....โลกนี้เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว ได้เติบโตและพัฒนาในครรภของจักรวาล ผ่านเข้าสู่ลักษณะและสภาวะต่างๆ ทีละน้อย จนกลายเป็นโลกที่สมบูรณ์ในปัจจุบันที่ประดับด้วยสิ่งมีชีวิตสุดคณานับและเป็นระบบที่เสร็จสรรพ” พระอัครบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

สสารและธาตุต่างๆ ได้มีวิวัฒนาการมายาวนานโดยการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้าไปในทิศทางที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อนุภาคประกอบกันเป็นธาตุที่หนักขึ้น อะตอมประกอบกันเป็นโมเลกุลที่ซับซ้อนขึ้น จนกระทั่งลักษณะของสิ่งมีชีวิตเริ่มปรากฏขึ้น เริ่มต้นด้วยเซลล์เดียว ต่อมาตามมาด้วยสิ่งมีชีวิตที่ซับซ้อน

กว่าอาศัยเวลายาวนานกว่าสำหรับวิวัฒนาการมนุษย์จึงเป็นสิ่งมีชีวิตที่มาปรากฏหลังสุด พระอับดุลบาฮา กล่าวไว้ว่า:

“การเติบโตและพัฒนาของสิ่งมีชีวิตทั้งปวงเป็นไปที่ละน้อย...สิ่งมีชีวิตทุกชนิดไม่ว่าใหญ่หรือเล็กล้วนถูกสร้างขึ้นมาสสมบูรณ์ตั้งแต่แรก แต่ความสมบูรณ์ของสิ่งมีชีวิตปรากฏทีละขั้น... ตัวอย่างเช่นความสมบูรณ์ทั้งหมดของพีชมีอยู่ในเมล็ดตั้งแต่แรกแต่มองไม่เห็น หลังจากนั้นความสมบูรณ์จึงปรากฏออกมาทีละน้อย สิ่งแรกคือหน่อที่งอกออกมาจากเมล็ด ตามมาด้วยกิ่ง ใบ ดอก และผล แต่ทั้งหมดนี้ดำรงอยู่ในเมล็ดตั้งแต่แรก เป็นศักยภาพที่แฝงอยู่แม้ว่ายังไม่ปรากฏชัด....”

ทำนองคล้ายกัน โลกถูกสร้างขึ้นมาด้วยธาตุ สสาร แร่ธาตุ อะตอม และสิ่งมีชีวิตครบครัน ตั้งแต่แรก แต่สิ่งเหล่านี้ปรากฏออกมาทีละขั้น สิ่งแรกคือธาตุ ต่อมาคือพืช จากนั้นคือสัตว์ และสุดท้ายคือมนุษย์ สิ่งเหล่านี้ดำรงอยู่ตั้งแต่แรกในโลก แต่ยังไม่พัฒนา และจากนั้นจึงปรากฏออกมาทีละน้อย” พระอับดุลบาฮา

มนุษย์มิได้เป็นสัตว์มาก่อนแล้ววิวัฒนาการมาเป็นมนุษย์ การที่มนุษย์มาปรากฏในโลกทีหลังสัตว์มิได้หมายความว่ามนุษย์มาจากสัตว์ การที่มนุษย์อาจเคยมีอวัยวะหรือร่างกายคล้ายสัตว์มิใช่ข้อพิสูจน์ว่ามนุษย์เป็นสัตว์มาก่อน หากเราดูชีวิตมนุษย์ที่เริ่มก่อตัวในครรภ์มารดา ตัวอ่อนของมนุษย์ก็ยังคงเป็นมนุษย์ตั้งแต่แรก เพียงแต่บางระยะของวิวัฒนาการ ร่างกายของมนุษย์อาจดูเหมือนสัตว์บางชนิด ธรรมชาติบิดบาไฮ ยืนยันดังนี้:

“การที่สัตว์ดำรงอยู่ก่อนมนุษย์มิได้เป็นข้อพิสูจน์ว่าสัตว์วิวัฒนาการไปเป็นมนุษย์ หรือการแปรเปลี่ยนสกุล หรือมนุษย์เติบโตมาจากสัตว์...เมื่อเราตรวจสอบอาณาจักรพืช เราเห็นได้ว่าผลไม้ของต้นไม้ต่างชนิดสุกไม่พร้อมกัน บางชนิดสุกก่อน บางชนิดสุกทีหลัง การสุกก่อนหรือหลังมิได้พิสูจน์ว่า ผลไม้ที่สุกทีหลังกำเนิดมาจากผลไม้ชนิดที่สุกก่อน...

...ขอให้เราสมมุติว่าสัตว์บางชนิดหรือแม้แต่มนุษย์เคยมีอวัยวะบางอย่างที่หายไปในปัจจุบันนี้มิได้เป็นข้อพิสูจน์ที่เพียงพอของการแปรเปลี่ยนและวิวัฒนาการของสกุล เพราะตั้งแต่เริ่มต้นเป็นตัวอ่อนจนเติบโตสมบูรณ์ รูปร่างของมนุษย์ผ่านการเปลี่ยนแปลงไปหลายลักษณะ ลักษณะรูปร่างและสีของมนุษย์เปลี่ยนไป รูปร่างของมนุษย์เปลี่ยนจากลักษณะหนึ่งไปเป็นอีกลักษณะหนึ่ง กระนั้นก็ตามตั้งแต่เริ่มต้นเป็นตัวอ่อนของสัตว์ สิ่งนี้ไม่ปรากฏชัดในตอนแรก แต่เห็นได้ชัดในเวลาต่อมา ตัวอย่างเช่น ขอให้เราสมมุติว่าครั้งหนึ่งมนุษย์เคยคล้ายกับสัตว์ และปัจจุบันเขาได้พัฒนาและ

เปลี่ยนแปลงไปแล้ว สมมุติว่านี่เป็นความจริงก็ได้เป็นข้อพิสูจน์ของการแปรเปลี่ยนสกุล ไม่เลย ดังที่กล่าวไว้แล้ว นี่เป็นเพียงคล้ายกับการเปลี่ยนแปลงของตัวอ่อน ของมนุษย์จนกระทั่งเติบโต สมบูรณ์ เราจะกล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ขอให้เราสมมุติว่าครั้งหนึ่งมนุษย์เคยเดินด้วยมือและเท้าหรือมี หาง การเปลี่ยนแปลงนี้เป็นเหมือนกับการเปลี่ยนแปลงของตัวอ่อนในครรภ์มารดาถึงแม้ว่าตัวอ่อน เปลี่ยนไปทุกลักษณะ เติบโตและพัฒนาจนกระทั่งเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ กระนั้นตัวอ่อนก็เป็นสกุล เฉพาะต่างหากตั้งแต่แรก เรายังเห็นได้ในอาณาจักรพืชว่า สกุลเดิมมิได้แปรเปลี่ยน แต่รูปร่าง สี และส่วนต่างๆ เปลี่ยนไปหรืออาจพัฒนา

ขอเน้นจุดสำคัญ : เนื่องด้วยมนุษย์ในครรภ์มารดาเปลี่ยนจากลักษณะหนึ่งไปอีกลักษณะ หนึ่ง จากรูปร่างหนึ่งไปอีกรูปร่างหนึ่งเปลี่ยนแปลงและพัฒนา และยังคงเป็นสกุลมนุษย์ตั้งแต่เริ่มต้น ที่เป็นตัวอ่อน ในทำนองเดียวกัน ตั้งแต่เริ่มต้นการดำรงอยู่ของมนุษย์ยังคงเป็นสกุลต่างหาก นั่นคือ สกุลมนุษย์ และมีวิวัฒนาการที่ละน้อยจากรูปร่างหนึ่งไปเป็นอีกรูปร่างหนึ่ง ดังนั้น แม้ว่าเรายอมรับ ว่ามีการเติบโตและพัฒนาจริงการเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการของอวัยวะก็มิได้ทำให้สกุล แปรเปลี่ยนไปจากดั้งเดิม” พระ2ะอับดุลบาฮา

วิทยาศาสตร์พิสูจน์ว่า มนุษย์มีชีวิตอยู่บนโลกนี้มานานับล้านปี แต่ผู้นำศาสนาบางคนปฏิเสธและกล่าวว่า ชีวิตมนุษย์เริ่มต้นบนโลกนี้ราว 6,000 ปี ก่อน พระบาฮาอูลลาห์ทรงชี้แจงไว้กว่า 100 ปีที่แล้ว ดังนี้ :

“บัดนี้มาถึงคำถามของเจ้าที่ว่า ‘ทำไมจึงไม่พบบันทึกเกี่ยวกับพระศาสดาทิ้งหลายที่เสด็จมา ก่อน ออดัมผู้เป็นบิดาของมนุษยชาติไม่พบบันทึกเกี่ยวกับกษัตริย์ทั้งหลายที่มีชีวิตอยู่ในยุคของพระ ศาสดาเหล่านั้น?’ จงรู้ไว้ว่า การที่ไม่มีหลักฐานพาดพิงถึงบุคคลเหล่านั้น มิได้เป็นข้อพิสูจน์ว่าพวกเขาไม่เคยมีชีวิตอยู่จริง การที่ไม่มีบันทึกเกี่ยวกับพวกเขา ก็เพราะว่าเป็นโบราณกาลที่แสนไกลและ นับตั้งแต่ยุคนั้นมาโลกได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไพศาล

นอกจากนี้ลักษณะและแบบเขียนที่มนุษย์ใช้กันอยู่ในปัจจุบันไม่เป็นที่รู้จักสำหรับมนุษย์ใน ยุคสมัยก่อนอดัม เคยมีแม้แต่เวลาหนึ่งที่มนุษย์ไม่รู้จักการเขียนเลย และได้ใช้ระบบหนึ่งที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงกับที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เพื่อจะอธิบายเรื่องราวนี้ได้อย่างเหมาะสมจำเป็นต้องอธิบาย อย่างละเอียด

จงพิจารณาดูความแตกต่างที่เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคสมัยของอดัม ภาษามากมายที่รู้จักกัน กว้างขวางและใช้พูดกันในปัจจุบันไม่เป็นที่รู้จักมาก่อนในตอนแรก เช่นเดียวกับกฎและธรรมเนียม

ต่างๆ ที่มีอยู่ทั่วไปก็ไม่ใช่ที่รู้จักมาก่อนในตอนแรก ประชาชนในยุคนี้พูดภาษาต่างจากภาษาที่เรารู้จักในสมัยนี้ ความหลากหลายของภาษาเกิดขึ้นในยุคหลังในดินแดนที่เรียกว่า บาบิล ที่ได้ชื่อ บาบิล ก็เพราะว่าคำนี้หมายความว่า ‘สถานที่เกิดความสับสนของภาษา’

ต่อมาซีรีแอกกลายเป็นภาษาที่ใช้กันมากในบรรดาภาษาทั้งหลายที่มีอยู่ คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสมัยก่อนจึงเปิดเผยเป็นภาษานี้ ต่อมาพระอับราฮัมผู้เป็นพระสหายของพระเจ้าเสด็จมาเปิดเผยพระธรรมสวรรค์เป็นการสาธตแสงธรรมให้แก่โลก ภาษาที่พระองค์พูดขณะที่เสด็จข้ามแม่น้ำจอร์แดนกลายเป็นที่รู้จักกันว่า ฮีบรู ซึ่งหมายความว่า ‘ภาษาแห่งการข้าม’ คัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายของพระเจ้าในสมัยนั้นจึงเปิดเผยด้วยภาษานี้ จนกระทั่งเวลาผ่านไปอีกนาน ภาษาอาหรับจึงกลายเป็นภาษาของการเปิดเผยพระธรรมสวรรค์.....

ดังนั้นจึงเป็นพยานว่า การเปลี่ยนแปลงมากมายและกว้างไกลเพียงไรที่เกิดกับภาษา การพูดและการเขียน ตั้งแต่ยุคสมัยของอดัม การเปลี่ยนแปลงที่เกิดก่อนอดัมจะอีกไกลกว่าเพียงไร!

....การที่พระนามของพระศาสดาบางองค์ถูกลืมไป และบันทึกเกี่ยวกับชีวิตของพระองค์สูญหายไป ก็เป็นเพราะว่าความโกลาหลและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดกับโลก”⁵ พระบาฮาอุลลาห์

สมดุลของธรรมชาติ

แรงดึงดูดของโลกดูดอากาศไว้รอบๆ ตนเองเป็นชั้นบรรยากาศ ระยะห่างของโลกจากดวงอาทิตย์ทำให้โลกอุ่นพอที่จะให้น้ำคงความเป็นของเหลวอยู่ได้ น้ำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตบนโลกในฐานะเป็นตัวทำละลาย (solvent) สำหรับสสารหลายชนิด หากขาดน้ำธาตุและองค์ประกอบต่างๆ มากมายในเปลือกโลกจะทำปฏิกิริยากันได้ยาก พลังแสงอาทิตย์ช่วยให้เกิดปฏิกิริยาอีกมากมาย และชีวิตจึงมีวิวัฒนาการขึ้นมาได้ ในเริ่มแรกชีวิตพัฒนาและอยู่ในน้ำ

น้ำในทะเลและบนแผ่นดินระเหยโดยพลังความร้อนจากแสงอาทิตย์เป็นการกลั่นโมเลกุลของน้ำให้ขึ้นไปในบรรยากาศ ทิ้งเกลือและสิ่งสกปรกไว้ ไอน้ำในอากาศกระจายไปรอบผิวโลกจนกระทั่งกลั่นตัวกลายเป็นฝนหรือ หิมะ วัฏจักรของน้ำนี้คืนน้ำสะอาดให้แก่แผ่นดิน เติมน้ำให้กับทะเลทรายแม่น้ำและน้ำใต้ดิน หากปราศจาก วัฏจักรของน้ำเช่นนี้ น้ำทั้งหมดจะไหลกลับสู่ทะเลเป็นน้ำเค็ม และแผ่นดินจะกลายเป็นทะเลทรายที่ไร้ชีวิต การตัดไม้ทำลายป่าจะลดปริมาณไอน้ำที่ระเหยจากป่า ก่อให้เกิดฝนแล้ง และจะทำให้วัฏจักรของน้ำฝืดขื่น

เป็นที่สันนิษฐานว่า แต่ก่อนบรรยากาศของโลกประกอบด้วยแอมโมเนียและคาร์บอนไดออกไซด์ เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต พืชดูดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์เป็นส่วนใหญ่ซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต พืชดูดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และสลายก๊าซนี้ออกเป็นคาร์บอนและออกซิเจน และคืนออกซิเจนให้กับ บรรยากาศ ส่วนคาร์บอนกลายเป็นธาตุที่เก็บไว้ในตัวพืชและเมื่อพืชสลายเป็นดินก็เป็นการสะสมถ่านหิน และน้ำมันไว้ใต้พื้นดินดังที่เราสูบขึ้นมาใช้ ออกซิเจนในบรรยากาศของโลกประกอบด้วยไนโตรเจนซึ่งเป็น ก๊าซเฉื่อยและออกซิเจนในสัดส่วนที่เหมาะสมสำหรับชีวิตดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ขบวนการนี้อาศัยเวลาหลาย ล้านปีของวิวัฒนาการ

บรรยากาศของโลกประกอบด้วยออกซิเจน ไนโตรเจน และก๊าซอื่นประมาณเล็กน้อย และคาร์บอน ได ออกไซด์ที่จำเป็นสำหรับพืชในการสังเคราะห์แสง (photosynthesis) สมดุลของก๊าซเหล่านี้ช่วยเก็บ พลังงานแสงอาทิตย์ไว้และทำให้บรรยากาศของโลกมีอุณหภูมิที่เหมาะสมและคงที่ น้ำฝนที่ตกลงมาช่วยชะ ล้างฝุ่นและสิ่งสกปรกในบรรยากาศ มหาสมุทรก็ดูดซับก๊าซในบรรยากาศรวมทั้งคาร์บอนไดออกไซด์ จึงมี บทบาทในการคำนวณสมดุลของบรรยากาศ ดังนั้นบรรยากาศของโลกจึงอยู่ในภาวะสมดุลมาช้านาน หาก สัดส่วนของก๊าซต่างๆ เปลี่ยนไปจะทำให้อุณหภูมิของโลกผิดไป เช่น ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ที่เพิ่มขึ้นจา การเผาผลาญเชื้อเพลิง จะทำให้โลกร้อนขึ้นเพราะความร้อนจากแสงอาทิตย์จะสะท้อนออกไปจาก บรรยากาศไม่ได้ดี (greenhouse effect) หรือถ้าชั้นโอโซนเกิดเป็นรูโหว่ แสงอุลตราไวโอเล็ตซึ่งเป็น อันตรายต่อสิ่งมีชีวิตและเคยถูกสกัดไว้โดยชั้นโอโซนก็จะผ่านเข้ามาถึงพื้นผิวโลกได้

ไนโตรเจนเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นในสิ่งมีชีวิตหลายชนิด แต่มีเพียงบางชนิดที่รับไนโตรเจนได้ โดย ตรงจากบรรยากาศ ไนโตรเจนจากดินถูกพืชดูดซึมไปใช้ และผ่านไปสู่สิ่งมีชีวิตต่างๆ เมื่อสิ่งมีชีวิตหนึ่ง กลายเป็นอาหารของสิ่งมีชีวิตอีกชนิดหนึ่งแบคทีเรียสามารถสลายไนโตรเจนให้กลายเป็นก๊าซกลับคืนสู่ บรรยากาศ ดังนั้น ไนโตรเจนจึงมีบทบาทในสมดุลธรรมชาติอยู่บ้าง นอกจากนี้ยังมีวัฏจักรของแร่ธาตุอื่นๆ อีกมากมายที่มีบทบาทในสมดุลธรรมชาติ

วิวัฒนาการอันยาวนานบนโลกได้ให้กำเนิดสิ่งมีชีวิตและระบบนิเวศน์มากมายบนแผ่นดิน ในทะเล และตามเกาะเล็กๆ ตัวอย่างเช่น มีแมลงปีกแข็ง (beetles) กว่า 350,000 พันธุ์ (species) ต้นไม้ชนิดหนึ่งใน ป่าฝนอาจเป็นที่อยู่ของแมลงปีกแข็ง 120 พันธุ์ ซึ่งครึ่งหนึ่งของจำนวนนี้อาจอาศัยอยู่กับต้นไม้ชนิดนี้เท่านั้น เมื่อพิจารณาถึงแมลงอื่นๆ พืช สัตว์ และแบคทีเรียในป่าฝนดังกล่าวอาจมีสิ่งมีชีวิตนับล้านๆ พันธุ์ ซึ่งแต่ละ พันธุ์ก็มีบทบาทในระบบนิเวศน์ที่ตนอาศัยอยู่ ตัวอย่างเช่น กล้วยไม้และผึ้งเขตร้อนหลายพันพันธุ์มีวิวัฒนาการ

มาด้วยกัน ผึ้งพันธุ์หนึ่งสามารถให้อาหารและรับน้ำหวาน (nectar) จากดอกกล้วยไม้ชนิดเดียวเท่านั้น หากผึ้งถูกฆ่าหมด กล้วยไม้ก็จะสูญพันธุ์ไปด้วย

หินปะการังมีวิวัฒนาการมาหลายสิบล้านปี ซึ่งเป็นระบบนิเวศที่ซับซ้อนและมีประสิทธิภาพ ที่น่าสนใจคือหินปะการังมีชีวิตและเติบโตได้ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์ เราเห็นได้ว่าหินปะการังเติบโตในท้องทะเลบริเวณที่ว่างเปล่ามีแต่ทราย ซึ่งเปรียบเหมือนทะเลทรายใต้ทะเล ปะการังสามารถดูดซึมพลังแสงอาทิตย์มาใช้ได้อย่างดี สิ่งมีชีวิตเล็กๆ บนปะการังประกอบกันเป็นผิวที่ดูดซึมแสงอาทิตย์ และบนพื้นผิวมีสิ่งมีชีวิตทับถมกันอยู่หลายชั้น ทั้งพืชและสัตว์ และแม้แต่ในตัวปะการัง หินปะการังใช้พลังงานแสงอาทิตย์และหมุนเวียนอาหารไม่ให้รั่วไหลออกไปนอกระบบได้อย่างดี หินปะการังจัดสภาพแวดล้อมอย่างดีให้กับเรา (algae) ของเสียจากปะการังเป็นปุ๋ยสำหรับเรา ในทางกลับกันเราก็ให้อาหารแก่ปะการัง

วิทยาศาสตร์ยังไม่รู้จักพันธุ์พืชพันธุ์สัตว์อีกหลายชนิดและจะต้องค้นคว้าหาคุณประโยชน์ของสิ่งมีชีวิตเหล่านี้ บางพันธุ์อาจมีบทบาทสำคัญในการควบคุมแมลงหรือโรคร้าย บางพันธุ์อาจมีสารที่ใช้รักษาโรค บางพันธุ์อาจมีคุณลักษณะที่ดีที่วิศวกรธรณีวิทยาสามารถถ่ายทอดไปให้พืชพันธุ์อื่นๆ ได้ มนุษย์ได้ศึกษาสิ่งมีชีวิตต่างๆ มานานแล้ว แต่เพิ่งจะศึกษาระบบนิเวศ (ecosystem) เมื่อไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมา พระอับดุลบาฮาทรงชี้แนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้เมื่อ 80 ปีที่แล้วว่า :

“หากมนุษย์สังเกตด้วยดวงตาที่ค้นพบสภาวะที่แท้จริงของทุกสิ่ง จะเป็นที่ยืนยันว่า ความสัมพันธ์อันยิ่งใหญ่ที่เชื่อมสรรพสิ่งในธรรมชาติเข้าด้วยกัน อยู่ในสรรพสิ่งนั่นเอง และการร่วมมือการช่วยเหลือและตอบแทนกัน คือลักษณะที่เป็นแก่นของสรรพสิ่งในธรรมชาติที่ประสานเข้าด้วยกัน เนื่องด้วยทุกสรรพสิ่งสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และแต่ละสิ่งได้รับอิทธิพลหรือประโยชน์จากสิ่งอื่นโดยตรงหรือโดยทางอ้อม

ตัวอย่างเช่น จงพิจารณาดูว่า สิ่งมีชีวิตกลุ่มหนึ่งประกอบกันเป็นอาณาจักรพืช อีกกลุ่มหนึ่งเป็นอาณาจักรสัตว์ แต่ละกลุ่มทำประโยชน์จากธาตุบางอย่างในอากาศซึ่งเป็นที่พึ่งของชีวิตของตน และแต่ละกลุ่มเพิ่มปริมาณของธาตุที่จำเป็นต่อชีวิตของอีกฝ่ายกล่าวคือ การเติบโตและพัฒนาของอาณาจักรพืชเป็นไปไม่ได้หากปราศจากอาณาจักรสัตว์ และการดำรงชีวิตของสัตว์เป็นเรื่องสุดท้ายจะจินตนาการได้หากปราศจากการร่วมมือจากพืช ความสัมพันธ์ที่ดำรงอยู่ระหว่างสรรพสิ่งทั้งปวงก็เป็นทำนองคล้ายกันนี้ ดังนั้นจึงเป็นที่กล่าวไว้ว่า การร่วมมือและตอบแทนกันคือคุณสมบัติสำคัญที่

มีอยู่ในระบบธรรมชาติที่ประสานเข้าด้วยกันหากปราศจากสิ่งนี้แล้วสรรพสิ่งทั้งปวงย่อมสิ้นสุดการดำรงอยู่”⁶ พระอับดุลบาฮา

ดังเช่นร่างกายมนุษย์ที่มีมิใช่เป็นเพียงที่รวมของเซลล์และอวัยวะต่างๆ แต่ทุกส่วนของร่างกายเชื่อมโยงกันอยู่ด้วยการไหลเวียนของเลือด ระบบประสาทและฮอร์โมน วิทยาศาสตร์เริ่มเข้าใจแล้วว่า ระบบนิเวศน์มิใช่เป็นเพียงที่รวมของสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่อาจอยู่ในน้ำ ในดิน หรือในอากาศแต่วัฏจักรของธาตุ น้ำและอาหารสัมพันธ์กับสิ่งมีชีวิตทั้งพืชและสัตว์ ซึ่งก็ส่งอิทธิพลต่อกันและกันเพื่อรักษาสมดุลของธรรมชาติ ความสัมพันธ์นี้ยังขยายขอบเขตไปถึงมหาสมุทรและทวีปต่างๆ ซึ่งพัวพันกับการอพยพของสิ่งมีชีวิตไปอยู่อีกท้องถิ่นหนึ่ง และยังเป็นความลับที่มนุษย์จะต้องศึกษาต่อไป ธรรมนิพนธ์บาไฮ กล่าวไว้ว่า :

“ดังนั้นหมายความว่า ดังเช่นร่างกายของมนุษย์ในโลกนี้ ซึ่งดูภายนอกประกอบด้วยแขนขาและอวัยวะต่างๆ แต่ในความจริงแล้วมีการประสานและเชื่อมโยงกันอย่างใกล้ชิด ทำนองเดียวกันโครงสร้างของธรรมชาติเป็นเสมือนชีวิตหนึ่งที่มีแขนขาและอวัยวะต่างๆ ที่เชื่อมโยงอยู่ด้วยกันอย่างแยกไม่ได้”⁷ พระอับดุลบาฮา

มนุษย์ได้พัฒนาวิทยาศาสตร์การแพทย์เพื่อจะเข้าใจและรักษาสุขภาพของร่างกาย เช่นกันมนุษย์จะต้องพัฒนาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อมเพื่อจะเข้าใจและรักษาสุขภาพของธรรมชาติ

“จงพิจารณาโลกเป็นเสมือนร่างกายของมนุษย์ ซึ่งถูกรังความด้วยโรคภัยมากมาย และการฟื้นจากโรครุ้ขึ้นกับการประสานธาตุทั้งหมดที่เป็นองค์ประกอบของร่างกายให้กลมกลืนกัน”

พระบาฮาอูลลาห์

มิใช่เพียงธรรมชาติของโลกเราเท่านั้นที่เชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันที่จริงแล้วเชื่อมโยงเป็นหนึ่งเดียวกันทั่วทั้งจักรวาล

“จงตรึกตรองดูสภาวะที่แท้จริงของจักรวาล ความลึกลับของจักรวาล ปริศนา ความสัมพันธ์ระหว่างสรรพสิ่งทั้งหลายกฎที่ควบคุมทุกสรรพสิ่ง เพราะทุกส่วนของจักรวาลเชื่อมโยงถึงกันและกันด้วยพันธะที่มีพลังมากและไม่ยอมหย่อนหรือเสียสมดุล”⁸ พระอับดุลบาฮา

ธรรมชาติ : การแสดงออกของพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าของโลกที่ไม่จริง

“แก่นแท้ของธรรมชาติ คือร่างของพระนามของเรา นั่นคือพระผู้ประดิษฐ์ พระผู้สร้าง ธรรมชาติแสดงออกอย่างหลากหลายด้วยเหตุต่างๆ และในความหลากหลายนี้มีสัญลักษณ์สำหรับมนุษย์ผู้หยั่งเห็นธรรมชาติคือพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าของโลกที่ไม่จริง และการแสดงออกของพระประสงค์นี้ในโลกที่ไม่จริง ธรรมชาติคือการจัดระเบียบของสวรรค์ที่บัญญัติไว้โดยพระผู้ทรงบัญญัติ พระผู้ทรงอัจฉริยภาพ”¹⁰ พระบาทอาอลลาห์

บางคนอาจถือว่าธรรมชาติคือพระผู้เป็นเจ้าของ ถ้าถือเช่นนี้ก็ต่อถือว่าธรรมชาตินั้นไม่ใช่ธรรมชาติที่ไม่มีสติปัญญาหรือเจตนา เพราะพระผู้เป็นเจ้าของคือผู้ทรงรอบรู้ ผู้กำหนดกฎมาควบคุมธรรมชาติ แต่ธรรมชาติคือสิ่งที่ไม่มีสติปัญญาและถูกควบคุมอยู่ภายใต้กฎของพระผู้เป็นเจ้าของ

“ธรรมชาตินี้อยู่ภายใต้ระบบที่สมบูรณ์และตายตัว ภายใต้กฎที่กำหนดไว้และออกแบบไว้เสร็จสรรพ ซึ่งธรรมชาติจะหนีไม่พ้นจากกฎเหล่านี้ ที่จริงแล้วถ้าเรามองดูอย่างถี่ถ้วนด้วยสายตาด้านเฉียบแหลมตั้งแต่อะตอมเล็กที่สุดที่มองไม่เห็นไปจนถึงวัตถุมหึมาที่ดำรงอยู่เช่น ดวงอาทิตย์หรือดวงดาวต่างๆ ไม่ว่าเราจะพิจารณาออกแบบแผน องค์ประกอบ รูปลักษณะหรือการเคลื่อนไหว เราจะพบว่าทั้งหมดอยู่ในระบบอันสมบูรณ์ที่สุด อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันซึ่งจะไม่เบี่ยงเบนออกไป

แต่เมื่อเรามองดูธรรมชาติในตัวเอง เราจะเห็นว่าธรรมชาติไม่มีสติปัญญา ไม่มีเจตนา ตัวอย่างเช่น ธรรมชาติของไฟคือการเผา ไฟเผาไปโดยปราศจากเจตนาหรือสติปัญญา ธรรมชาติของน้ำคือความเหลว น้ำไหลไปโดยปราศจากเจตนาหรือสติปัญญา ธรรมชาติของดวงอาทิตย์คือความสว่างไสว ดวงอาทิตย์ฉายแสงไปโดยปราศจากเจตนาและสติปัญญา ธรรมชาติของไอคือการลอยขึ้น ไอลอยขึ้นไปโดยปราศจากเจตนา หรือ สติปัญญา...ธรรมชาตินี้ซึ่งไม่มีสติปัญญาหรือการรับรู้อยู่ในเงื้อมมือของพระผู้เป็นเจ้าของผู้ทรงมหิทธานุภาพ ผู้ปกครองธรรมชาติ พระองค์ทรงบันดาลให้ธรรมชาติปรากฏตามที่พระองค์ปรารถนา พระองค์ควบคุมธรรมชาติไว้ในกฎเกณฑ์อันเที่ยงแท้...”¹¹
พระอับดุลบาฮา

“การประกอบและรวมตัวกันนี้...เกิดจากระบบธรรมชาติเดียวกัน ซึ่งเชื่อมและประกอบเข้าด้วยกันด้วยพลังอันยิ่งใหญ่ที่สุด ตรงกับปรัชญาญาณและเป็นไปตามกฎสากล เป็นที่ประจักษ์ว่านี่คือการสร้างสรรค์ของพระผู้เป็นเจ้าของ มิใช่เป็นการประกอบและรวมตัวกันโดยบังเอิญ นั่นเองที่สิ่งมีชีวิตจึงเกิดขึ้นมาได้จากองค์ประกอบที่รวมตัวกันตามธรรมชาติ แต่เกิดจากการรวมตัวกันโดยบังเอิญ

ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น หากมนุษย์ใช้ปัญญาและความฉลาดของเขารวบรวมธาตุบางอย่าง แล้วประกอบธาตุเหล่านั้นด้วยกัน จะไม่มีสิ่งมีชีวิตใดเกิดขึ้นเพราะมิใช่วิธีของธรรมชาติ นี่คือคำตอบต่อคำถามที่เป็นนัยว่า เนื่องด้วยสิ่งมีชีวิตถูกสร้างจากการประกอบและรวมตัวกันของธาตุต่างๆ ทำไมจะเป็นไปไม่ได้ที่เราจะรวบรวมธาตุต่างๆ แล้วนำมาผสมกัน แล้วสร้างสิ่งมีชีวิตขึ้นมา นี่คือสมมุติฐานที่ผิดพลาด เพราะจุดกำเนิดของการประกอบและรวมตัวกันนี้มาจากพระผู้เป็นเจ้า พระผู้เป็นเจ้าคือผู้ที่ก่อให้เกิดการประกอบกันแต่ละแบบ สิ่งมีชีวิตชนิดหนึ่งจึงเกิดขึ้นมาและดำรงอยู่ การประกอบตัวกันที่มนุษย์ทำขึ้นไม่ให้กำเนิดอะไร เพราะมนุษย์ไม่สามารถสร้างสิ่งมีชีวิต”¹² พระอัครทูตบารนาบาส

ความเข้าใจในจุดกำเนิดและวิวัฒนาการของธรรมชาติ เข้าใจความสัมพันธ์และความจำเป็นที่พึ่งพากันระหว่างสรรพสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติซึ่งรวมทั้งมนุษย์ด้วย จะช่วยปลูกฝังจิตสำนึกและเจตคติของการเคารพและเห็นคุณค่าของธรรมชาติและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

วิกฤตการณ์ทางสิ่งแวดล้อม

บรรยากาศ

อากาศที่เราหายใจอยู่ในสภาวะคงที่มาเป็นเวลานับล้านปี จนกระทั่งในช่วง 150 ปีสุดท้ายนี้ปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ได้เพิ่มขึ้นอย่างมาก จาก 2.7% ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 เป็น 3.4% ในปี ค.ศ. 1983 และยังคงเพิ่มขึ้นต่อไป ซึ่งเป็นผลมาจากการเผาผลาญถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติ จากโรงงานอุตสาหกรรมและรถยนต์ ป่าไม้ที่เคยช่วยดูดซับคาร์บอนไดออกไซด์ก็ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก ทำให้อุณหภูมิของโลกร้อนขึ้น (green-house effect) อุณหภูมิของโลกที่เพิ่มขึ้นมีผลต่อภูมิอากาศอย่างไรยังเป็นความลึกลับอยู่ เขตฝนตกอาจยับไปหลายร้อยกิโลเมตรขึ้นไปทางขั้วโลกเหนือ บางพื้นที่อาจได้รับฝนน้อย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังทำให้พายุไซโคลนก่อตัวถี่ขึ้น อุณหภูมิของโลกที่ร้อนขึ้นสามารถทำให้ระดับน้ำทะเลสูงขึ้นจากการละลายของน้ำแข็งบริเวณขั้วโลกเหนือ และระดับน้ำทะเลสูงขึ้นในช่วง 40 ปีที่ผ่านมาจริงๆ เป็นที่ประเมินไว้ว่าในปี ค.ศ. 2030 อุณหภูมิของโลกจะสูงขึ้นอีก 1.5°C และระดับน้ำทะเลจะสูงขึ้นราว 20-1140 ซม. หลายเมืองในหลายประเทศจะถูกน้ำท่วม ประชาชนในเมืองเหล่านี้จะกลายเป็นผู้อพยพ

ปัญหาต่อไปคือฝนกรด การเผาผลาญถ่านหินซัลเฟอร์ในอุตสาหกรรมและการเผาผลาญเชื้อเพลิงในรถยนต์ ก่อให้เกิดออกไซด์ของซัลเฟอร์และไนโตรเจนในบรรยากาศ เมื่อออกไซด์เหล่านี้ผสมกับน้ำฝนจะกลายเป็นกรดซัลเฟอร์และกรดไนตริกที่ทำลายล้างสิ่งแวดล้อม ฝนกรดนี้กัดกร่อนอาคารบ้านเรือน รวมทั้งอนุสาวรีย์และโบราณสถานต่างๆ ทำให้แม่น้ำลำธารไม่เหมาะสมสำหรับสิ่งมีชีวิต ทำลายป่าและพืชพันธุ์ต่างๆ สะสมในดิน ทำให้สภาพในดินไม่เหมาะแก่การเพาะปลูก ที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดขณะนี้คือป่าไม้ในยุโรป แต่การลงทุนมากมายที่ทุ่มเทไปในอุตสาหกรรมและการคมนาคมทำให้เป็นการยากที่จะหยุดยั้งฝนกรด ซึ่งเป็นปัญหาข้ามประเทศ ควันจากอุตสาหกรรมและรถยนต์จากประเทศหนึ่งทำให้เกิดฝนกรดไปตกลงอีกประเทศหนึ่งสำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2535 มีการตรวจพบแล้วว่า ฝนที่ตกลงมาในกรุงเทพฯ มีสภาพเป็นกรด

อีกปัญหาหนึ่งที่น่าวิตกคือ ชั้นโอโซนในบรรยากาศที่บางลงและเป็นรูซึ่งมีสาเหตุมาจากสารคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (CFC) ที่ใช้ในอุตสาหกรรมเครื่องทำความเย็น โฟมและสเปรย์ แม้นักวิทยาศาสตร์ได้

เดือนถึงอันตรายต่อชั้นโอโซนที่เกิดขึ้นได้จากสารนี้ตั้งแต่ 15 ปีที่แล้ว รัฐบาลหลายประเทศก็ยังรีรอและขอข้อพิสูจน์ก่อน เพราะสารนี้มีความสำคัญทางพาณิชย์ ในปี ค.ศ. 1988 ตลาดของสารนี้มีมูลค่าหลายพันล้านเหรียญ ทำให้เป็นเรื่องยากที่จะห้ามการใช้สารนี้โดยทันที รัฐบาลของประเทศทั้งหลายที่ประชุมกันต้องตกลงลดการใช้เป็นระยะ ห้ามทันทีไม่ได้แม้สภาพของชั้นโอโซนจะอยู่ในอันตรายมากแล้วก็ตาม ถ้าชั้นโอโซนบริเวณที่มีประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่นเกิดรูโหว่และแสงอุลตราไวโอเล็ตผ่านเข้ามา อุบัติการณ์ของโรคมะเร็งผิวหนังและความเสียหายต่อพืชจะเพิ่มมากขึ้น

น้ำ

การพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีมากับการผลิตสารเคมีมากมายหลายชนิด สารเคมีเหล่านี้ถูกปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็วอย่างที่ธรรมชาติไม่เคยประสบมาก่อนในวิวัฒนาการหลายล้านปีที่ผ่านมา ธรรมชาติจึงไม่สามารถปรับตัวที่จะขจัดหรือสลายสารเคมีเหล่านี้ได้ เมื่อลงสู่พื้นดินโดยตรงหรือทางอ้อม สารเคมีเหล่านี้ทำให้น้ำเป็นพิษและเป็นภัยต่อพืชและสัตว์น้ำดังที่เกิดกับแม่น้ำซีในประเทศไทยซึ่งทำให้ปลาหลายร้อยพันธุ์ตายไปมากมาย และประชาชนในหลายจังหวัดภาคอีสานไม่สามารถใช้น้ำจากแม่น้ำได้ สารเคมีอาจรบกวนสมดุลธรรมชาติ ทำให้สิ่งมีชีวิตอื่นๆ เช่น ผงซักฟอกที่ปล่อยลงแม่น้ำสามารถทำให้พืชบางชนิดเติบโตมากผิดปกติ เชื้อรา (algae) ตามชายฝั่งสแกนดิเนเวียที่ขยายพันธุ์มากผิดปกติและปล่อยพิษที่ฆ่าปลาและพืชทะเลหลายชนิด ส่งผลกระทบต่อประมงและการเพาะพันธุ์สัตว์ซึ่งกินบริเวณหลายร้อยกิโลเมตร น้ำเสียที่เกิดจากขยะหรือสารพิษสามารถบั่นทอนภูมิคุ้มกันของสัตว์บางชนิดและทำให้สัตว์เกิดโรคระบาดได้ง่าย

จำนวนป่าที่ลดลงอย่างมากก่อให้เกิดภาวะฝนแล้ง เทคโนโลยีของการกลั่นกรองและบำบัดน้ำเสียสามารถนำน้ำกลับมาใช้ได้ก็เป็นการชดเชย แต่ปริมาณน้ำย่อมลดลงเรื่อยๆ เพราะสูญหายไปกับการระเหย สำหรับภาคเกษตรกรรมเรื่องนี้เป็นปัญหาใหญ่ ภาวะน้ำแล้งสามารถนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่ต่างก็ต้องการดึงน้ำไปใช้

ดิน

ดินใช้เวลาหลายร้อยปีในการสะสมสารอาหารและแร่ธาตุต่างๆ จึงจะเป็นดินที่อุดมเหมาะสมสำหรับการเพาะปลูก ดินที่อุดมที่สุดมักอยู่ในป่า รากของต้นไม้ดูดสารอาหารจากดินชั้นลึก การรอกงามอย่างดีของป่าไม่ช่วยสะสมสารอินทรีย์ในดินจนมีสภาพเป็นปุ๋ย (humus) ซึ่งช่วยเก็บน้ำและสารอาหารเมื่อป่าถูก

ถางเพื่อทำการเพาะปลูก ขบวนการตามธรรมชาติที่ช่วยให้ดินอุดมต้องหยุดลง หากไม่มีการดูแลให้ดี แล้ว ดินก็จะสูญเสียปุ๋ยและเสื่อมลง มนุษย์ทำการถางป่าเพื่อการเพาะปลูกมาหลายร้อยปีแล้ว แต่เป็นการทำในพื้นที่ที่ไม่กว้างนัก และดังนั้นธรรมชาติจึงปรับตัวชดเชยได้ ผิดกับการทำลายป่าอย่างมากมายและรวดเร็วในปัจจุบัน ดินที่ด้อยคุณภาพหากถูกฝนกรดซ้ำเติมก็ยิ่งเสื่อมคุณภาพลงไปอีก เกษตรกรรมที่ไม่ปลูกพืชหมุนเวียนและพยายามเร่งผลผลิตให้เร็วที่สุด เพื่อให้ได้ผลตอบแทนการเศรษฐกิจเร็วที่สุด จะทำให้ดินพร่อง แร่ธาตุต่างๆ ไปอย่างรวดเร็ว แม้ปุ๋ยสังเคราะห์อาจช่วยชดเชยสารอาหารในดินที่ถูกดูดไป แต่ก็มักชดเชยสารอินทรีย์ได้ไม่เพียงพอ การไถและพรวนดินทำให้หน้าดินถูกกลมและฝนชะให้กร่อนไปได้ง่าย วิทยาศาสตร์การเกษตรได้วิจัยการทำป่าเกษตรกรรม (agroforestry) การทำไร่อินทรีย์ (organic farming) การลดการพรวนดิน การควบคุมชีวภาพและศัตรูพืช เพื่อเอาชนะปัญหาเหล่านี้ คำสอนบาไฮสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรรม :

“เกษตรกรรมเป็นเรื่องที่ต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ เพราะเกษตรกรรมเป็นวิทยาการที่ประเสริฐ และคือการบูชา หากบุคคลใดชำนาญในวิทยาการนี้ เขาจะเป็นหนทางจัดหาความสุขสบาย สำหรับประชาชนจำนวนนับไม่ถ้วน ยิ่งไปกว่านั้น เกษตรกรรมยังส่งเสริมการอนุรักษ์สมดุลของระบบนิเวศน์ของโลก” สภายุติธรรมสากล

หากมนุษย์เร่งพัฒนาอุตสาหกรรมจนเลยเถิดและเข้ามาเบียดเบียนให้เกษตรกรรมเสียหาย ก็เท่ากับว่ามนุษย์กำลังจบชะตาของตนเอง

สารพิษ

ในหลายทศวรรษที่ผ่านมา วิทยาศาสตร์สร้างสารเคมีขึ้นมามากมายเพื่อใช้ในอุตสาหกรรมและการพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งขณะนี้ได้รับการประเมินว่า แต่ละปีมีการผลิตสารเคมีใหม่ 10,000 ชนิด ส่วนใหญ่ของสารเหล่านี้ไม่เคยมีอยู่ในธรรมชาติมาก่อน ดังนั้นธรรมชาติไม่เคยมีวิวัฒนาการที่จะสลายสารเหล่านี้ สารเคมีเหล่านี้จึงสะสมอยู่ในสิ่งแวดล้อมและเสื่อมสลายตามธรรมชาติได้ช้ามาก ปัญหาคือสารเคมีเหล่านี้หลายชนิดมีอันตรายมากและเรามากคาคไม่ถึง สารพิษที่ผลิตขึ้นมาใช้ เช่น ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าหนู ยาระงับกลิ่น ยารักษาโรคสามารถก่อให้เกิดมะเร็ง การกลายพันธุ์ (mutation) ความผิดปกติของสิ่งมีชีวิตแรกเกิด (birth defects)

ตัวอย่างเช่น ดีดีทีถูกนำมาใช้กันกว้างขวางกว่าจะพบว่าสารนี้สะสมอยู่ตามลูกโซ่อาหารซึ่งรบกวนการควบคุมฮอร์โมนของนกบางชนิด ทำให้เปลือกไข่ของนกบางลงและถึงกับแพร่พันธุ์ไม่ได้ นกกระทงในอเมริกาไม่สามารถแพร่พันธุ์ได้จนกระทั่งมีการห้ามใช้ดีดีทีในเกษตรกรรม ดีดีทีไหลออกจากไร่ลงไปสะสม

ในแม่น้ำ และต่อมาสะสมในปลา และปลาเป็นอาหารของนกกระทง มีสารเคมีอื่นอีกมากมายที่มนุษย์ปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมโดยไม่รู้ว่าจะก่อให้เกิดภัยต่อสิ่งมีชีวิตชนิดใดในรูปแบบไหน และอาจต้องรอให้เกิดเสียก่อนจึงจะรู้

ธาตุโลหะที่ใช้ในอุตสาหกรรม เช่น ตะกั่ว ปรอท โครเมียม ทองแดง แคดเมียม เป็นพิษต่อมนุษย์ และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ธาตุโลหะเหล่านี้ถูกปล่อยเข้าสู่สิ่งแวดล้อมและสะสมจนถึงระดับอันตราย เด็กในเมืองหลวงที่สูดควันรถเจ็บป่วยเพราะสารตะกั่วเป็นพิษในร่างกาย ปริมาณสารพิษที่ผลิตจากอุตสาหกรรมมีมากจนยากที่จะขจัดได้อย่างปลอดภัยและต้องเสียค่าใช้จ่ายมาก บางบริษัทพยายามจ่ายเงินให้ประเทศด้อยพัฒนาเพื่อนำสารพิษดังกล่าวนี้ไป ซึ่งประเทศด้อยพัฒนาก็ยังต้องความสามารถในการขจัดสารพิษดังกล่าว และทิ้งไว้ให้ประชาชนในประเทศของตนเสี่ยงภัย สารพิษเหล่านี้เคยนำไปถมไว้ในหลุมโดยไม่มีใครวิตก แต่บัดนี้สารพิษเหล่านี้ซึมลงไปปนกับน้ำบาดาล และอาจต้องใช้เงินนับพันล้านเพื่อจะขจัดและชะล้างสารพิษเหล่านี้ให้หมดไปจากสิ่งแวดล้อม

ปัญหาคล้ายกันเกิดขึ้นเมื่อมีการพัฒนาวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์ ธาตุกัมมันตรังสีขณะที่เสื่อมสลายจะแผ่รังสีออกมาซึ่งเป็นอันตรายต่อชีวิต ธาตุบางชนิดเสื่อมสลายกลายเป็นสารที่ปลอดภัยและหยุดแผ่รังสีอย่างรวดเร็ว แต่บางชนิด เช่น พลูโตเนียมจำเป็นต้องเก็บให้มิดชิดให้พ้นจากสิ่งมีชีวิตอื่นๆ เป็นเวลา 20,000 ปีถึงจะปลอดภัย การขจัดของเสียจากนิวเคลียร์เป็นปัญหาที่ยากมากแม้แต่ประเทศที่ร่ำรวยและมีเทคโนโลยีสูงก็ตาม แต่มนุษย์เราก็กังพัฒนานิวเคลียร์ต่อไปโดยหวังอย่างลมๆ แล้งๆ ว่าวันหนึ่งวิทยาศาสตร์จะค้นพบวิธีขจัดสารพิษเหล่านี้ อุบัติเหตุของโรงงานเชอร์โนบีลบอกให้เราเห็นว่าพิษของนิวเคลียร์ร้ายแรงเพียงไร และถ้าหากมีการนำนิวเคลียร์มาใช้ในสงครามจะเกิดความหายนะขนาดไหน

ทรัพยากร

อุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่เติบโตไวโดยเฉพะอย่างยิ่งในประเทศตะวันตก ได้บริโภคทรัพยากร ถ่านหินและน้ำมันไปอย่างรวดเร็ว ถ่านหิน น้ำมัน และก๊าซธรรมชาติซึ่งเกิดจากการหมักหมมของซากพืช ซากสัตว์ (fossil) มาเป็นเวลานับล้านปี กำลังจะถูกมนุษย์ใช้หมดภายในเวลา 60 ปีข้างหน้า จากนั้นมนุษย์จะต้องเสาะหาเชื้อเพลิงจากแหล่งที่หาได้ยากขึ้นและจะทำให้ราคาเชื้อเพลิงสูงขึ้น

แร่และวัตถุดิบต่างๆ ที่ใช้ในอุตสาหกรรมถูกสูบมาใช้จนหาได้ยากขึ้นทุกวัน นักธรณีวิทยาต้องทำการสำรวจหาแร่จากดินแดนห่างไกลและเข้าถึงยาก ซึ่งจะทำให้การลงทุนขุดแร่เหล่านั้นมาใช้สูงขึ้น และราคาวัตถุดิบที่ขุดขึ้นมาจะแพงจนเศรษฐกิจจัมไม่ได้ อุตสาหกรรมจึงต้องหันไปใช้สิ่งอื่นแทน เช่น ผลิต

พลาสติกขึ้นมาใช้แทนโลหะและกระดาษ เชื้อเพลิงและวัตถุดิบที่แพงขึ้นจะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรรมด้วย เพราะมีการนำเครื่องยนต์มาใช้ในการเพาะปลูกมากขึ้น การพัฒนาอุตสาหกรรมต่อไปบนรากฐานของทรัพยากรที่จะต้องหมดไปอย่างรวดเร็วเป็นเรื่องที่น่าวิตก

วัตถุนิยม : มะเร็งที่กัดกินสิ่งแวดล้อม

วัตถุนิยมที่ครอบงำทำให้มนุษย์คิดถึงผลตอบแทนทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลัก ป่าไม้มีเท่าไรก็ตัดกันเข้าไปเพื่อหาผลกำไรกับการค้าไม้ อุตสาหกรรมท่องเที่ยวฯ โดยคิดเพียงว่าภายใน 5 ปีจะได้กำไรเท่าไร ไม่ต้องสนใจว่าอีก 50 ปีข้างหน้าจะเกิดผลเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไร ฝนจะแล้งขนาดไหน ทั้งไว้ให้เป็นปัญหาของคนรุ่นลูกหลาน การพัฒนาอุตสาหกรรมก็ขุดทรัพยากรขึ้นมาใช้โดยไม่ใส่ใจว่าทรัพยากรเหล่านั้นจะหมดเมื่อไร จะมีวันพิษปล่อยเข้าสู่บรรยากาศเท่าไร อุณหภูมิของโลกจะสูงขึ้นแค่ไหน จะมีสารพิษปล่อยลงสู่น้ำหรือสะสมอยู่ตามธรรมชาติมากแค่ไหน หรือถ้ามีวิธีบำบัดน้ำเสียหรือสลายสารพิษซึ่งมักต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ก็มีแนวโน้มจะเกิดการบิดพลิ้วไม่นำมาปฏิบัติ เพราะไม่ต้องการเพิ่มต้นทุนการผลิต ปรัชญาของอุตสาหกรรมแบบวัตถุนิยมก็คือทำกำไรให้มากที่สุดและเร็วที่สุด อุตสาหกรรมดูเหมือนเป็นสัญลักษณ์ของความมั่งคั่งและความเป็นอารยประเทศ การพยายามพัฒนาอารยธรรมโดยเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมจนเกินไปจะส่งผลร้ายดังที่เห็นอยู่ในปัจจุบัน และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 100 ปีที่แล้วว่า :

“อารยธรรมที่ผู้บรรณาธิบายศิลปะและวิทยาศาสตร์คูดอ้อวดอยู่บ่อยๆ หากยอมให้ก้าวข้ามขอบเขตของความพอประมาณ จะนำความชั่วร้ายมหันตมาสู่มนุษย์ นี่คือน้ำคำเตือนสำหรับเจ้าจากพระเจ้าเป็นผู้ทรงรอบรู้ ถ้าหากเลยเถิด อารยธรรมจะเป็นแหล่งที่อุดมไปด้วยความชั่วร้าย เช่นเดียวกับที่เป็นแหล่งของความดีเมื่อรังไว้ในความพอประมาณ”² พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

ความร่ำรวยและยากจนที่มากเกินไป : ภัยที่คุกคามสิ่งแวดล้อม

คนรวยถางป่าเพื่อค้าไม้ ทำสนามกอล์ฟ ทำรีสอร์ต ฯลฯ เพื่อสนองอุดมคติทางวัตถุนิยมของตน คนจนทำลายป่าเพื่อความอยู่รอด เกษตรกรที่ยากจนขายที่นาให้คนรายนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น อพยพเข้าไปอาศัยในเมืองเป็นการเพิ่มความแออัด คนรวยซื้อสัตว์ป่าหรือสัตว์น้ำมาเลี้ยงมาโชว์หรือซื้อผลิตภัณฑ์จากสัตว์มาใช้ประดับ คนจนล่าสัตว์เหล่านี้เพื่อมาขายให้คนรวย คนรวยทุ่มเทกับอุตสาหกรรมซึ่งก่อให้เกิดมลภาวะทั้งทางอากาศน้ำและดิน คนจนก็ก่อให้เกิดมลภาวะเพราะสุตวิสัย เช่น ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ตามแพ

รินน้ำทิ้งขยะและของเสียลงแม่น้ำ ทั้งคู่ต่างก็ทำลายสิ่งแวดล้อม คนรวยทำเพราะอุดมคติทางวัตถุนิยมส่วน คนจนทำเพื่อความอยู่รอด แม้แต่ในระดับนานาชาติ ประเทศที่ร่ำรวยก็สูบทรัพยากรจากประเทศที่ยากจน ประเทศที่ยากจนก็ตัดป่าเพื่อเอาไม้ไปขายให้ประเทศที่ร่ำรวยเพื่อความอยู่รอด ประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในหมู่คนยากจนและประเทศที่ยากจน ก็ยิ่งซ้ำเติมปัญหาเหล่านี้ให้หนักขึ้น

รัฐบาลพยายามประชาสัมพันธ์และอบรมให้ประชาชนเข้าใจปัญหาและช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น ไม่ทำลายป่า ไม่จับสัตว์ป่า ไม่ขุดปะการังขึ้นมาจากท้องทะเล ไม่ทิ้งขยะและของเสียลงในแม่น้ำ ฯลฯ อย่างไรก็ตามเป็นการยากที่จะให้คนจนปฏิบัติตามคำแนะนำเหล่านี้เพื่อเห็นแก่อนาคตระยะยาวของสิ่งแวดล้อม เพราะสำหรับคนจนแล้ว ไม่มีสิ่งใดสำคัญกว่าการดิ้นรนเพื่ออยู่รอดให้ถึงวันพรุ่งนี้

สำหรับประเทศไทย ปัญหาฝนแล้งที่รุนแรงขึ้นทุกปีจะทำให้ผลผลิตทางเกษตรกรรมลดลงเรื่อยๆ อีกทั้งเกษตรกรก็ทิ้งไร่นาของตนเพราะความร้นแค้นเพื่อไปหางานในกรุงเทพฯ ปัญหาแม่น้ำเน่าได้ทำลายสัตว์น้ำซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญ หากเป็นเช่นนี้ต่อไป อาหารการกินจะลดลงเรื่อยๆ จนถึงขั้นขาดแคลน ในที่สุด ขาดแคลนทั้งน้ำและอาหาร ตัวอย่างมีให้เห็นแล้วในบางประเทศในแอฟริกาที่ความร้นแค้นทำให้ประชาชนพึ่งร้านค้าต่างๆ เข้าไปเอาอาหารและสินค้าอย่างไม่กลัวกฎหมาย ใครเล่าจะบอกได้ว่าเหตุการณ์เช่นนี้จะเกิดขึ้นในประเทศไทยในอนาคตหรือไม่

เลยเวลามานานแล้วที่คนร่ำรวยจะต้องรู้จักแบ่งปันให้คนยากจน ปรับเงื่อนไขทางเศรษฐกิจใหม่ เพื่อให้คนยากจนมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ดังที่พระอับดุลบาฮาสอนไว้ว่า :

“มนุษย์บรรลุความสมบูรณ์โดยการกระทำที่ดีงามที่มาจากความสมัครใจ มิใช่ถูกบังคับ การแบ่งปันเป็นความชอบธรรมที่แต่ละคนตัดสินใจทำได้ นั่นคือ คนร่ำรวยควรยื่นมือเข้าช่วยคนยากไร้ คนร่ำรวยควรใช้จ่ายทรัพย์สินของตนเพื่อคนยากไร้ด้วยความสมัครใจ มิใช่เพราะคนยากไร้ได้สิ่งนี้มาด้วยการใช้กำลัง เพราะผลของการใช้กำลังคือความโกลาหลและความพินาศของระเบียบสังคมส่วน การแบ่งปันโดยสมัครใจ การใช้จ่ายทรัพย์สินของตนโดยสมัครใจ นำไปสู่ความสบายและสันติสุขในสังคม” พระอับดุลบาฮา

หากสังคมยังมีค่านิยมในการแข่งขันกันเป็นเจ้าเศรษฐกิจโดยไม่เหลียวแลหรือไม่พยายามช่วยเหลือคนยากจนอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นพลเมื่อส่วนใหญ่ของโลก ความหายนะทางสิ่งแวดล้อมนี้แหละจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะสอนบทเรียนราคาแพงให้กับทุกคนบนพิภพนี้

ทางออกสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อม

มนุษย์ลองและพยายามทำทุกอย่างที่จะทำเงินได้ ส่วนผลเสียหายต่อผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องรอง สำหรับบางคน การพัฒนาหมายถึงการถางป่าหรือตั้งโรงงานอุตสาหกรรมแล้วทำกำไรให้มากที่สุดและเร็วที่สุด สิ่งที่กำหนดการพัฒนาดูเหมือนจะเป็นว่า จะขายอะไรได้ จะทำกำไรจากอะไรได้แทนที่จะดูว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะรับไหวหรือไม่ การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นสิ่งที่ดีแต่ต้องไม่เร็วเกินไปและต้องเป็นรองต่อการพัฒนาเกษตรกรรม การเข้าใจจุดกำเนิดและวิวัฒนาการของธรรมชาติและมนุษย์ ความพึ่งพากันระหว่างสรรพสิ่งทั้งหลายและระหว่างเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน จะช่วยกระตุ้นจิตสำนึกที่เป็นประโยชน์ ตัวอย่างคำสอนบาไฮที่ปลูกฝังสำนึกที่เกื้อกูลการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่

“เราไม่สามารถแยกหัวใจของมนุษย์ออกจากสิ่งแวดล้อมภายนอกของเรา และกล่าวว่าเมื่อใดมีการปฏิรูปฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ทุกสิ่งทุกอย่างก็จะดีขึ้นเอง มนุษย์เป็นน้ำหนึ่งเตียวกันกับโลก จิตใจของมนุษย์นั้นแต่สิ่งแวดล้อมและถูกกระทบโดยสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน ทั้งคู่มีผลต่อกันและกัน และการเปลี่ยนแปลงทุกอย่าง ที่ยั่งยืนในชีวิตของมนุษย์คือผลที่มาจากปฏิกริยาต่อกันและกันนี้”¹

ท่านโชกิ เอฟเฟนติ

“กล่าวโดยย่อ มิใช่เพียงเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเท่านั้นที่ผู้เป็นที่รักของพระเจ้าเป็นผู้ที่ต้องปฏิบัติด้วยความปรานีและเห็นอกเห็นใจ แต่พวกเขาต้องแสดงความเมตตารักใคร่อย่างยิ่งต่อสิ่งมีชีวิตทั้งปวงเพราะในแง่ของสรีระ...สัตว์และมนุษย์รับรู้ความรู้สึกได้เหมือนกัน...ไม่ว่าเจ้าจะทำให้มนุษย์หรือสัตว์เจ็บปวด ไม่มีความแตกต่างกัน...และที่จริงแล้ว การทำร้ายสัตว์เป็นสิ่งที่เลวร้ายกว่า เพราะมนุษย์มีภาษา มนุษย์สามารถร้องเรียน สามารถร้องและคร่ำครวญ หากถูกทำร้ายมนุษย์สามารถหันไปพึ่งพาเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะเป็นการปกป้องเขาให้พ้นจากผู้ก้าวร้าว แต่สัตว์ป่าที่เคราะห์ร้ายเป็นใบ้ ไม่สามารถพูดความเจ็บปวดออกมา ไม่สามารถไปร้องเรียนเจ้าหน้าที่

“จงอบรมเด็ก ๆ ตั้งแต่เยาว์วัยให้มีความเมตตารักใคร่อย่างไม่รู้ล้นต่อสัตว์ หากสัตว์เจ็บป่วย ขอให้เด็กพยายามรักษามัน หากมันหิว ให้อาหารมัน หากกระหาย ก็ช่วยดับกระหาย หากสัตว์เหนื่อยอ่อน ให้ดูแล้วว่ามันได้พักผ่อน”² พระอับดุลบาฮา

ประชาชนหลายกลุ่ม หลายหน่วยงาน หลายสถาบัน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้ตื่นตัวรณรงค์การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ถ้าหากการทำลายและสภาพของสิ่งแวดล้อมยังดำเนินต่อไป ความพยายามอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมก็จะเป็นเหมือนน้ำน้อยย้อมแพ้ไฟ การตัดไม้ทำลายป่าในหนึ่งเดือน ต้องใช้เวลาอีกกี่ปีจึงจะปลูกป่าชดเชยให้กลับคืนมาเหมือนเดิมและฟื้นฟูระบบนิเวศน์ให้กลับคืนมา สถิติจาก Time Magazine ปี 1989 ฉบับ Planet of the Year บอกว่า ป่าฝนทั่วโลกถูกทำลายด้วยอัตราหนึ่งสนามฟุตบอลต่อวินาที การปล่อยสารพิษลงในแม่น้ำจนทำให้แม่น้ำเป็นพิษและปลาตาย ต้องใช้พลังงาน พลังสมอง เทคโนโลยีและงบประมาณเท่าไรจึงจะฟื้นฟูสภาพของแม่น้ำนั้นให้กลับคืนสู่ปกติ ฟื้นฟูพันธุ์สัตว์น้ำน้บร่อยซึ่งบางพันธุ์อาจตายจนหมดสิ้น แนวปะการังที่มีวิวัฒนาการมานับล้านปีแต่ถูกทำลายไป จะต้องใช้เวลาเท่าไรจึงจะฟื้นฟูให้กลับสภาพเดิม ฯลฯ นี่ยังไม่นับความหายนะของสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากภัยธรรมชาติ สงคราม หรืออุบัติเหตุ เช่น การเทน้ำมันลงอ่าวเปอร์เซีย การเผาบน้ำมันในประเทศคูเวต การใช้สารเคมีในการทำสงคราม การรั่วของโรงงานนิวเคลียร์ ฯลฯ

การพัฒนาและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมควรมีการกระจายอำนาจออกจากส่วนกลางมากขึ้น เพื่อให้ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและดำเนินกิจการที่มีผลกระทบต่อชีวิตของตน แม้เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญแต่โดยตัวมันเองแล้วไม่เพียงพอที่จะแก้ปัญหาการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ ซึ่งครอบคลุมไปถึงประเด็นต่างๆ เช่น การขจัดความมั่นคงและความยากจนที่มากเกินไปภายในชาติและระหว่างชาติ การลดกำลังทหาร การแทนที่ชาตินิยมอันคลั่งไคล้ด้วยสำนึกในความเป็นพลเมืองของโลก

“โลกนี้เป็นเพียงแผ่นดินเดียว และมนุษยชาติเป็นเพียงประชาชาติเดียวกัน”⁴

พระบาทฮาลลาห์

คำสอนนี้พระบาทฮาลลาห์ทรงให้ไว้กว่า 100 ปีที่แล้ว แต่มนุษย์ยังไม่เห็นคุณค่าในสมัยนั้น บัดนี้ความหายนะทางสิ่งแวดล้อมได้สอนมนุษยชาติให้รู้แล้วว่าโลกนี้เป็นแผ่นดินเดียวกันอย่างไร เช่น อุณหภูมิของโลกที่ร้อนขึ้น ชั้นโอโซนที่ถูกทำลาย ฝนกรด ขึ้นต่อไปคือ มนุษยชาติจะต้องมีสำนึกกว่าตนเป็นประชาชาติเดียวกัน เป็นครอบครัวเดียวกัน เพื่อจะรักษาชีวิตของโลกไว้มนุษยชาติจำเป็นต้องมีสำนึกนี้และมีความสามัคคีกันมากพอที่จะช่วยกันพยุงประเทศยากจนจนไม่ให้ตัดไม้ขาย ช่วยกันลดการปล่อยควันพิษขึ้นสู่บรรยากาศ ตกลงกันลดหรือห้ามการผลิตสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม ตกลงลดอาวุธนิวเคลียร์ ตกลงช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมของทะเลและน่านน้ำ และประเทศที่พัฒนาแล้วต้องถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อช่วยประเทศด้อยพัฒนาในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ฯลฯ จนกว่าชาติทั้งหลายจะเข้าใจและปฏิบัติ

ตามคำแนะนำของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชอย่างสุดหัวใจ และทำงานร่วมกันเพื่อประโยชน์สูงสุดของมนุษยชาติโดยส่วนรวม และสามัคคีกันหาหนทางและวิธีแก้ปัญหา การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมใดๆ ที่ดำเนินการไปจะก้าวหน้าได้น้อยมากหรือไม่ก้าวหน้าเลย เปรียบเหมือนการใช้ยาแก้ปวดรักษาโรคมะเร็ง

“ความผาสุกของมนุษยชาติ สันติภาพและความปลอดภัย ไม่สามารถบรรลุได้ นอกจากความสามัคคีของมนุษยชาติจะได้รับการสถาปนาอย่างมั่นคง ความสามัคคีนี้จะสัมฤทธิ์ผลไม่ได้ ตรายใดที่คำแนะนำที่ปากกาของพระผู้ทรงความสูงส่งเปิดเผยไว้ยังไม่ได้รับการเอาใจใส่”

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ในระยะยาวนั้น มาตรการสำหรับการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต้องอยู่บนสำนึกในความเป็นอันหนึ่งเดียวกันของมนุษยชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างชาติต้องพัฒนาขึ้นสู่ระดับใหม่ที่สามารถเอาชนะข้อจำกัดของการพยายามรักษาผลประโยชน์ระดับชาติ และสามารถนำมาตรการทางกฎหมายมาใช้ได้ ซึ่งทุกชาติจะยอมรับและปฏิบัติตาม สำหรับประเด็นนี้ ธรรมนูญบาไฮได้ระบุถึงขั้นตอนที่จะนำไปสู่การสถาปนาสหพันธ์รัฐแห่งโลก :

“รูปแบบของอภิรัฐแห่งโลกต้องก่อร่างขึ้นมา ซึ่งเพื่อประโยชน์ของอภิรัฐนี้ ชาติทั้งปวงจะเต็มใจยกเลิกสิทธิทุกอย่างที่จะทำสงคราม...ยกเลิกสิทธิทั้งหมดที่จะรักษาอาวุธยุทโธปกรณ์ไว้ นอกจากเพื่อรักษาระเบียบภายในอาณาจักรของแต่ละชาติ ภายในวงโคจรของอภิรัฐนี้จะต้องมีคณะบริหารนานาชาติที่มีอำนาจสูงสุดและสมบูรณ์พอที่จะบังคับบัญชาทุกประเทศสมาชิกไม่ให้ขัดขืน มีรัฐสภาแห่งโลกซึ่งสมาชิกของสภานี้จะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในแต่ละประเทศ และการเลือกตั้งนี้จะได้รับการรับรองจากแต่ละรัฐบาลมีศาลสูงสุดซึ่งการพิพากษาของศาลนี้จะมีผลผูกมัดแม้แต่ในกรณีที่คู่ความมิได้สมัครใจยินยอมเสนอเรื่องให้พิจารณา”⁵ ท่านโซกิเอฟเฟนดิ

ระบบบริหารบาไฮ : กุญแจไปสู่การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ข้อสรุปจากการสัมมนาเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2534 ได้ให้ความสำคัญของบทบาทของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เช่น มีการเสนอให้ชุมชนท้องถิ่นช่วยดูแลป่าชายเลน ป่าไม้ และอนุรักษ์ป่าให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของท้องถิ่น ให้ชุมชนในท้องถิ่นมีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหามลพิษ มีส่วนร่วมในการพัฒนาและธุรกิจการท่องเที่ยว ระบบบริหารบาไฮมีคำตอบสำหรับสิ่งเหล่านี้

ระบบบริหารบาไฮประกอบด้วยสภาระดับท้องถิ่น(ธรรมสภาท้องถิ่น) สภาระดับชาติ (ธรรมสภาแห่งชาติ) และสภาระดับนานาชาติ (สภายุติธรรมสากล) ซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตยสภาท้องถิ่นจะมีอิสระในการบริหารงานเพื่อรับผิดชอบท้องถิ่นของตนโดยอาศัยการปรึกษาหารือ และปรึกษากับประชาชนในท้องถิ่น วิธีการเลือกตั้งของบาไฮซึ่งไม่มีใครเหมือนจะช่วยปลูกฝังประชาชนให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของตน และมีงานฉลองบุญ 19 วันที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้เสนอแนะข้อคิดเห็นที่ตนคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชน

ในเครือข่ายของระบบบริหารบาไฮ สภาท้องถิ่นจะเชื่อมโยงกับชุมชนบาไฮท้องถิ่นอื่นในประเทศหรือต่างประเทศได้โดยการประสานงานของสภาระดับชาติและสภารับดับนานาชาติ ด้วยวิธีนี้จึงสามารถถ่ายทอดทรัพยากร ผู้เชี่ยวชาญ หรือ ถ่ายทอดเทคโนโลยีจากท้องถิ่นหนึ่งไปยังอีกท้องถิ่นหนึ่ง จากประเทศหนึ่งไปยังประเทศหนึ่งได้ทั่วโลก ด้วยลักษณะนี้ชุมชนในแต่ละท้องถิ่นจะรับผิดชอบปัญหาในท้องถิ่นของตนเสมอ แต่สามารถขอความช่วยเหลือจากท้องถิ่นอื่นได้ทั่วโลก

สำหรับเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวางกว่าระดับท้องถิ่น เช่น การอนุรักษ์แม่น้ำ การควบคุมมลภาวะของโรงงานอุตสาหกรรม จะตกอยู่ในความรับผิดชอบของสภาระดับชาติ ซึ่งสภาระดับชาติก็สามารถขอหรือให้ความช่วยเหลือกับประเทศอื่นทั่วโลกได้เช่นกัน โดยผ่านการประสานงานของสภาระดับนานาชาติ (รายละเอียดเกี่ยวกับระบบบริหารบาไฮ ดูได้จากหนังสือ “ระบบโลกใหม่ การบริหารของบาไฮ ตัวอย่างแบบแผนทางสังคม”

อนาคตของสภาวะสิ่งแวดล้อมโลก

ระบบบริหารบาไฮอยู่บนรากฐานของธรรมะซึ่งช่วยปรับเจตคติและพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เหมาะสมต่อการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม ปลูกฝังให้ชุมชนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน และขณะเดียวกันก็สำนึกถึงความเป็นพลเมืองของโลกและโลกเป็นแผ่นดินเดียวกัน ทำให้เกิดการร่วมมือและประสานงานกันทั่วโลก ในสังคมโลกในอนาคตเมื่อมนุษยชาติรับแบบแผนของระบบบริหารบาไฮมาใช้ รากฐานของชุมชนจะเป็นเกษตรกรรมที่รู้จักใช้สารอาหารและแร่ธาตุในดินอย่างรอบคอบ การพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมจะปรับจังหวะเข้าหากันและก้าวไปด้วยกัน ระบบคมนาคมและการสื่อสารที่ยอดเยี่ยมจะทำให้ประชาชนไม่จำเป็นต้องมารวมตัวแออัดกันในเมืองใหญ่ ขนาดของชุมชนน่าจะถูกกำหนดโดยทรัพยากรในท้องถิ่น ธรรมนิพนธ์บาไฮอธิบายสภาพของสังคมโลกดังกล่าวไว้ว่า :

“สหพันธรัฐนี้ต้องประกอบด้วยสมานิติบัญญัติแห่งโลก ซึ่งสมาชิกของสมานีในฐานะเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากมนุษยชาติ จะควบคุมทรัพยากรทั้งหมดของทุกชาติ และออกกฎหมายที่จำเป็นต่อการควบคุมชีวิต สนองความต้องการและปรับความสัมพันธ์ระหว่างประชาชาติทั้งหมด... กลไกของการคมนาคมจะได้รับการประดิษฐ์ขึ้นครอบคลุมทั่วโลก ซึ่งจะเป็นอิสระจากอุปสรรคและข้อจำกัดทั้งหลายระหว่างชาติ และทำหน้าที่ด้วยความฉับไวอย่างน่าพิศวงและเที่ยงตรงสมบูรณ์... ทรัพยากรทางเศรษฐกิจของโลกจะถูกจัดเป็นระบบ แหล่งวัตถุดิบทั้งหลายจะถูกสูบและนำมาใช้ประโยชน์เต็มที่ ตลาดทั้งหลายจะได้รับการประสานและพัฒนาและการกระจายผลผลิตจะได้รับการควบคุมอย่างยุติธรรม...

ความอดอยากในด้านหนึ่งและการสะสมกรรมสิทธิ์อย่างเหลือล้นในอีกด้านหนึ่งจะสาบสูญไป พลังงานมหาศาลที่สิ้นเปลืองไปอย่างโง่เขลาในสงคราม ไม่ว่าสงครามทางเศรษฐกิจหรือสงครามทางการเมือง จะถูกเก็บไว้เพื่อขยายขอบเขตการประดิษฐ์และพัฒนาวิทยาการเพื่อเพิ่มอำนาจการผลิต...เพื่อทำประโยชน์จากทรัพยากรที่ไม่ได้ใช้และไม่เคยคาดคิดมาก่อน...ระบบสหพันธรัฐแห่งโลกซึ่งปกครองโลกทั้งหมด และใช้อำนาจที่ขัดแย้งไม่ได้ ควบคุมทรัพยากรอันไพศาลเหนือจินตนาการ...เป็นอิสระจากภัยพิบัติของสงครามและความทุกข์ยากที่ตามมาจากสงคราม มุ่งทำประโยชน์จากแหล่งพลังงานที่ทำได้ทั้งหมดบนพื้นผิวโลก...”⁶ ท่านโชกิ เอฟเฟนดิ

เอกสารอ้างอิง

- CER Conservation of the Earth's Resources, compilation 1989
ESW Epistle to the Son of the Wolf, Baha'i Publishing Trust, Wilmette, Illinois, 1988
GWB Gleanings from the Writings of Baha'i'llah, Baha'e Publishing Trust, Wilmette, Illinois, 1982
SAQ Some Answered Questions, Baha'i Publishing Trust, Wilmette, Illinois 1990
TB Tablets of Baha'u'llah, Baha'i World Center, 1982
WOB The World Order of Baha'u'llah, Baha'i Publishing Trust, Wilmette, Illinois, 1982
SWAB Selections from the Writings of Abdul-Baha, Baha'i World Center, 1978

1. ธรรมชาติและมนุษย์

1. TB 140	5. GWB 172-4	9. CER 2.1.1
2. SAQ 181-3	6. CER 2.1.1	10. TB 142
3. SAQ 198-9	7. CER 2.1.1	11. SAQ 3-4
4. SAQ 192-4	8. ESW 55	12. SAQ 181-2

2. วิถีชีวิตทางสิ่งแวดล้อม

1. The Universal House of Justice' letter of 31 March 1985
2. GWB 342-3
3. SWAB 115

3. ทางออกสำหรับปัญหาสิ่งแวดล้อม

1. CER 3.3	4. GWB 286	7. GWB 172-4
2. CWE 2.2.3	5. WOB 40-1	8. CER 2.1.1
3. GWB 25	6. WOB 203-4	9. ESW 55